

KAŽIMIR HRASTE KUZMA KOVAČIĆ

Zavodu HAZU, Trg braće Radića 7, Split
15. - 28. listopada 2012.

Sadržaj

5	Akademik Davorin Rudolf Uvod
7	Akademik Radoslav Tomić Dva kipara u Splitu
10	Reprodukcije radova
28	Životopisi autora

U Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti s istinskim zadovoljstvom izabrani su, u svojstvu suradnika, dvojica kipara i slikara iz mlade garde hrvatskih umjetnika, Kažimir Hraste i Kuzma Kovačić.

Obojica su u hrvatskom umjetničkom prostoru uzrokovali poštovanje i znatiželju svojim smionim, neobuzdanim zalaganjem u novi kiparski govor, prostor i strukturu, u kojima se isprepleću paradoksi: zemlja, glina, drvo i bronca, medaljoni, novčanice i golemi spomenici, tradicija i suvremenost, religiozne ekspresije, patetika i simbolika, strast i mirnoća, krikovi i ljepota.

Razlikuju se Kovačić i Hraste u mnogočemu. Hvaranin i Omišanin. Vratnice hvarske katedrale i Petar Svačić na Miljevcima. Ali razina njihovih postignuća je visoka.

Grad Split, u kojemu su djelovali kipari i slikari hrvatskih, europskih i svjetskih reputacija, ulaskom u Akademiju Hraste i Kovačića potvrđuje se kao kolijevka talenata i slavni stvaralaca.

Splitski Zavod za znanstveni i umjetnički rad HAZU-a izborom Kažimira Hraste i Kuzme Kovačića u akademijine suradnike, jača svoj tim u kojemu su sada četvorica redovitih akademika i šest suradnika trajno nastanjenih u Splitu.

Akademik Davorin Rudolf

Dva kipara u Splitu

Kipari Kažimir Hraste i Kuzma Kovačić žive i djeluju u Splitu već više od tri desetljeća. Hraste je djetinjstvo i mladost proveo u Omišu a Kovačić u Hvaru. U Split su se "vratili" nakon završena studija na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu. Danas su obojica redoviti profesori na Umjetničkoj akademiji u Splitu. Za članove suradnike Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti izabrani su 2012. godine. Upravo je to povod da se zajedničkom izložbom predstave u Zavodu za znanstveni i umjetnički rad HAZU u Splitu.

Iako je njihov stilski izraz posve različit, može se reći da su se i Hraste i Kovačić formirali u ozračju dalmatinske tradicije i mediteranskoga duha u širem smislu. Utoliko je upravo Split imao važnu ulogu u njihovom sazrijevanju i u genezi njihova umjetničkog stvaralaštva, u prvom redu kao živo središte u kojemu se, kao nigdje drugdje na hrvatskoj obali, tako složeno, istovremeno harmonično i kaotično, prepliće lokalno i univerzalno, prošlo i suvremeno, tradicionalno i avangardno. Već pri svojim prvim izložbama dočekani su pohvalama stručnjaka, razumijevanjem i iskrenim zanimanjem ljubitelja umjetnosti, pa i šire javnosti. Jednoglasno i nepodijeljeno prepoznati su kao istinski talenti koji su se tijekom vremena, ustrajnim radom i brojnim djelima predstavili kao najtalentiraniji kipari svoje generacije na prijelazu stoljeća, u vrijeme sutona socijalizma, domovinskoga rata, hrvatske države i njezine neoliberalne društvene stvarnosti. Djelatnost im nikada nije bila kabinetaska, introvertirana i samodostatna: kao što je publika tražila njihove nove radove i radovala se uspješnim ostvarenjima, tako su i oni inzistirali da se njihova djela "usele" u domove, crkve, gradske prostore i krajolik. Upravo je Kuzma Kovačić u tom smislu emblematska ličnost. Ne samo da je podigao spomenike nekim ličnostima koje su obilježile naše vrijeme nego je po njegovoj zamisli podignut i Oltar domovine te izrađene kovanice hrvatske kune.

Dok je Kovačić, po vlastitom iskazu, pošao od pretpostavke da obnovi hrvatsko kiparstvo djelima koja spajaju tradiciju i suvremenost, dotle je Hraste od samoga početka bio sklon radikalnijim oblikovnim postupcima i istraživanjima na zasadama kubističkih i konstruktivističkih tendencija. Spajajući i slažući drvene daske, letve i grede povezao je geometrijske i antropomorfne dijelove u jedinstvene cjeline, neovisno radi li se o tradicionalnoj kiparskoj formi, instalaciji ili reljefu. Tako je naime bilo na

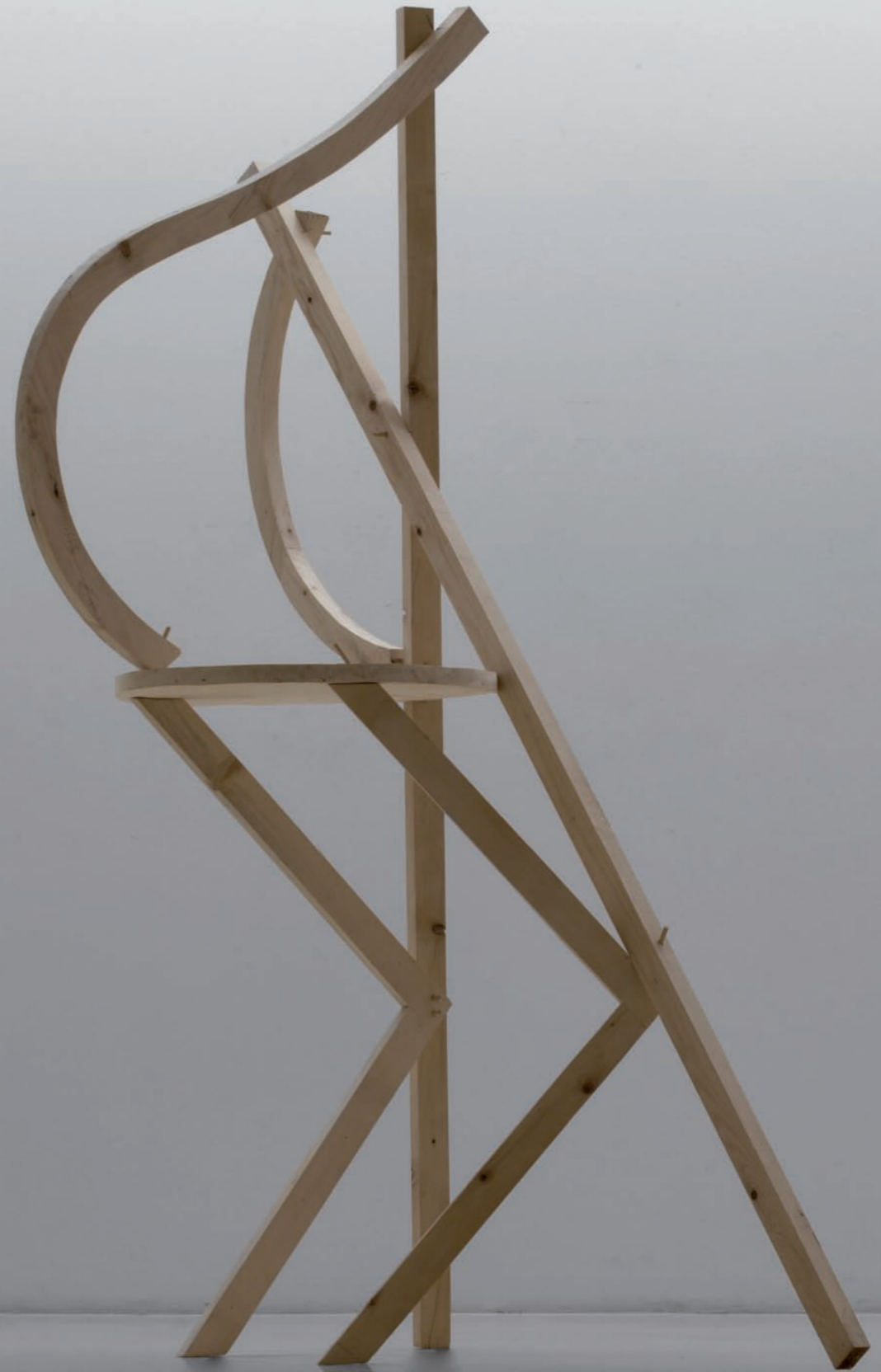
početku njegova djelovanja, u reljefima i portretima koje je modelirao i gradio u drvetu te ih zatim, ponekad smiono bojio crnim, sivim i bijelim tonovima, otkrivajući hrapavu i nedovršenu površinu materijala. Na taj je način ostvarivao vlastiti program u kojemu istraživanje strukture djela i mogućnosti materijala zauzima središnje mjesto. Postupno je počeo koristiti i druge materijale, željezo, žicu i staklo što mu omogućuje da započeta istraživanja o konstrukciji i strukturi djela radikalizira. U sadašnjim, monumentalnim formama koje je nedavno izložio u Galeriji umjetnina nastavio je i produbio već ranije naslućene opsesije: u napetoj ravnoteži Hraste želi povezati geometrijsku i antropomorfnu liniju konstruirajući djela koja se ne nameću čvrstinom i masom nego širokim, ponekad oštrim a ponekad meko zaobljenim linijama koje u nemirnom ritmu pokazuju ludički karakter i neograničeni, neslućeni optimizam.

S druge strane Kovačić je, kao rijetko koji njegov suvremenik, uronjen u tradiciju, u povijest i literaturu, u vjersko i nacionalno iskustvo. Ali posezanje u prošlost, prizivanje tradicije, u njegovu slučaju mjera je modernosti u kojoj se dokida razdioba apstraktnog i figuralnog, mimetičnog i simboličnog. Poigravajući se s izabranim motivima, on zapravo pokazuje vlastitu osjetljivost prema prošlosti uz čiju pomoć propituje kiparske mogućnosti u datom trenutku. Imenujući djela poetskim nazivima Kovačić je i samom sebi i nama ukazao da su granice kiparstva i u tom segmentu dokinute. Upravo u tom kontekstu njegove jednostave forme rađene u staklu, zemlji, pamuku, drvetu... postaju simboli, asocijacije i metafore pokazujući na koji se način može oživjeti drevna starina. Posvojio je i krajolik unijevši ga ne samo u reljefe (npr. Vratnice hvarske katedrale) nego na taj način imenuje i vlastita djela (Na hrvatskom žalu, konac VI. stoljeća; Hodočašće u Svetu zemlju, Suton u zaljevu hrvatskih svetaca...). U njegovu oblikovnom svjetonazoru krajolik je istovremeno i duhovna stvarnost u kojoj se taloži sama bit ljudskoga postojanja i narodnog opstanka.

Prisutnost Kažimira Hraste i Kuzme Kovačića u Splitu je dragocjena. Ne samo da su se u toj sredini formirali nego su formirali i sredinu u kojoj djeluju i kao kipari i kao učitelji brojnim studentima. Istovremeno su pomogli da se u njoj sačuva svijest o vrijednosti umjetničkoga stvaralaštva te da održi predvodničku ulogu koju je uvijek imala kada je kiparstvo u pitanju. Upravo su otud mogli svojim djelima oplemeniti ne samo kulturna središta, Zagreb, Šibenik, Rab i Hvar nego i one hrvatske prostore koji sve do najnovijih dana nisu posjedovali značajnijih umjetničkih djela. Remek djelo Hrastine dosadašnje kiparske prakse "Kralj Petar Svačić" nalazi se na Miljevcima iznad visovačkoga samostana na rijeci Krki dok je Kovačić netom dovršio monumentalni kip sv. Ilije za Stolac u Hercegovini.

Usidreni u duboku kulturnu prošlost i umjetničku tradiciju mediteranskoga zavičaja Hraste i Kovačić s velikim ulogom i iznimnom kreativnošću oblikuju hrvatski kiparski izraz te su na taj način, posve opravdano, uspjeli postaviti kriterij i mjeru suvremenoga likovnog stvaralaštva.

Kažimir Hraste
S naslovom, 2012.
drvo
278 x 200 x 120 cm

Kažimir Hraste
10-10.30, 2012.
panel-ploča, stirodur
156,5 x 171 x 51 cm

Kažimir Hrade
Šototajer i njegova žena, 2012.
staklo, aluminij
83 x 32 x 38 cm (x2)

Kažimir Hrade
Pretežno sunčano, 2012.
panel-ploča, stirodur
158 x 56 x 43 cm

Kažimir Hraste
Snijeg u Splitu, 2012.
drvo, gips, zavoj
133 x 49 x 168 cm

Kažimir Hraste
Kišnica, 2012.
aluminijски lim, drvo
85 x 83 x 100 cm

Kuzma Kovačić
Marcabrunova pjesma, 1979.
obojeno drvo
v. 48 x d. 26,5 x 19 cm

Kuzma Kovačić
Putopisna bilješka, 1981.
pečena zemlja
22 x 29,5 x 19,5 cm

Kuzma Kovačić
Izlet, 1981./82.
žbuka
27 x 24,5 x 21 cm

Kuzma Kovačić
Zahvala benediktincima, 1983.
obojeno drvo
31 x 25 x 21,5 cm

Kuzma Kovačić

Vjetar sa Sjevera, 1987.

obojeno drvo

36 x 26 x 16 cm

Kuzma Kovačić

X. postaja Križnoga puta u Rami, 2008.

patinirani gips (model za broncu)

100 x 70 cm

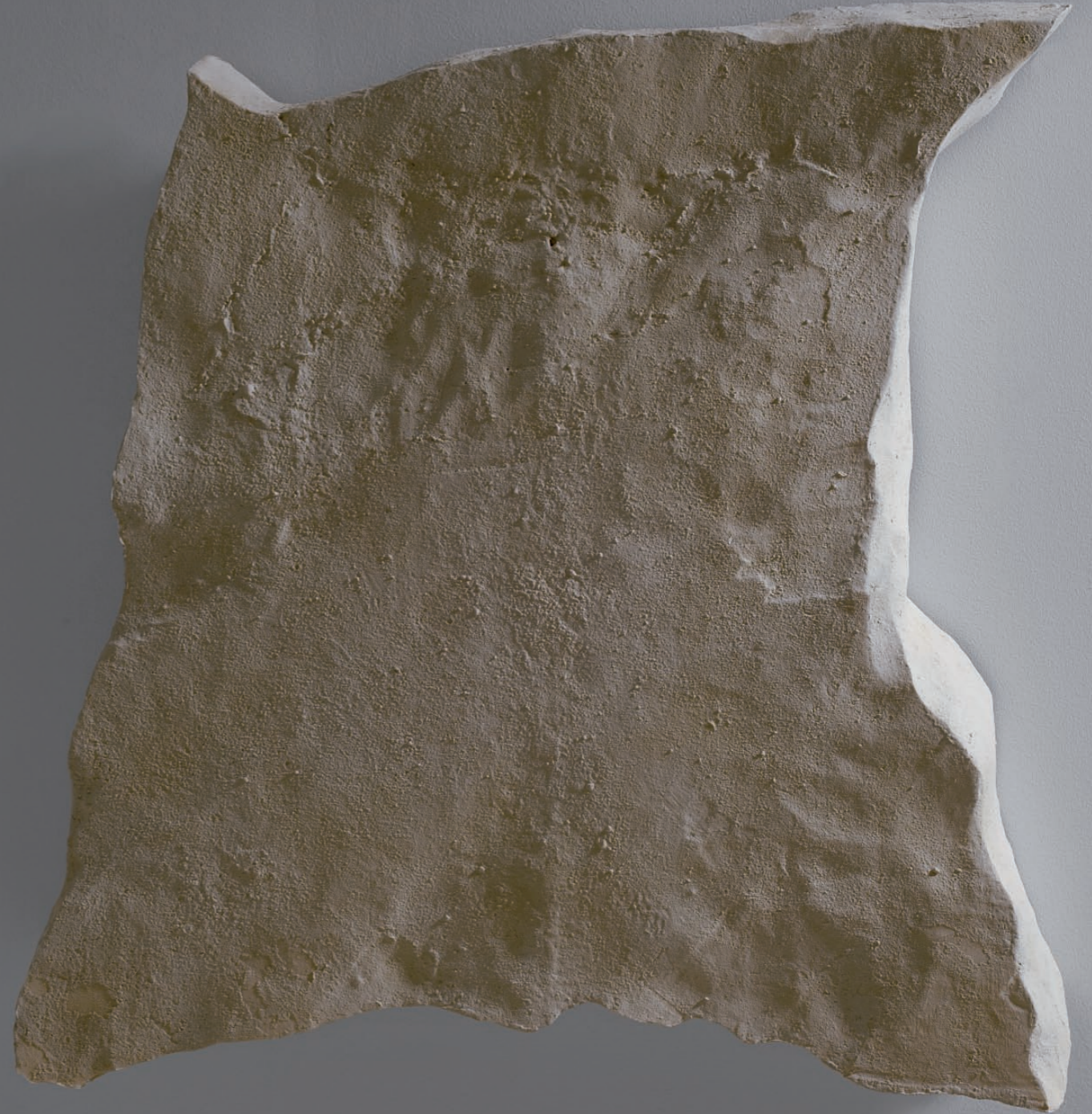
Kuzma Kovačić

Na hrvatskom žalu, konac VI. stoljeća, 2009.
drvo, lim, vosak (enkaustika)
115,5 x 165 x 6 cm

Kuzma Kovačić

Hodočašće u Svetu zemlju, 2009.
pijesak na stiroduru
119 x 115 x 16 cm

Kuzma Kovačić

Suton u Zaljevu hrvatskih svetaca, 2009.
branca
76 x 63 x 49 cm

Kuzma Kovačić

Zaboravljeni kip, 2011.
mramor
53,5 x 43,5 x 41 cm

Kažimir Hraste / Izloženi radovi

1. *S naslovom*, 2012.
drvo
278 x 200 x 120 cm
3. *10-10.30*, 2012.
panel-ploča, stirodur
156,5 x 171 x 51 cm
4. *Šototajer i njegova žena*, 2012.
staklo, aluminij
83 x 32 x 38 cm (x2)
2. *Pretežno sunčano*, 2012.
panel-ploča, stirodur
158 x 56 x 43 cm
5. *Snijeg u Splitu*, 2012.
drvo, gips, zavoj
133 x 49 x 168 cm
6. *Kišnica*, 2012.
alumijski lim, drvo
85 x 83 x 100 cm

Životopis / Kažimir Hraste

Kažimir Hraste rođen je 2. veljače 1954. godine u Supetru na otoku Braču. Osnovnu školu završio je u Omišu a Školu primjenjenih umjetnosti 1972. godine u Splitu. Diplomirao je na Odjelu za kiparstvo Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu 1978. u klasi prof. Valerija Michielija. Poslijediplomski studij kiparstva u klasi prof. Drage Tršara na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje u Ljubljani završio je 1984. godine. Kao stipendist talijanske vlade proveo je semestar na stručnom usavršavanju u Rimu.

Redoviti je profesor kiparstva na Umjetničkoj akademiji u Splitu i profesor crtanja i oblikovanja na Građevinsko-arhitektonskom fakultetu Sveučilišta u Splitu. Autor je više djela u javnim i sakralnim prostorima u Hrvatskoj. Izlagao je na brojnim samostalnim i skupnim izložbama u zemlji i inozemstvu. Kažimir Hraste dobitnik je brojnih nagrada i priznanja za svoj rad (Split, Velika nagrada Splitskog salona, 1985; Vjesnikova nagrada Josip Račić, 1989; Godišnja nagrada Splitsko-dalmatinske županije za kulturu, 2006). Odlikovan je odličjem Reda Danice hrvatske s likom Marka Marulića te Odličjem Reda Danice hrvatske s likom Katarine Zrinske 1997. godine. Za člana suradnika Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti izabran je 10. svibnja 2012. godine.

Kuzma Kovačić / Izloženi radovi

1. *Marcabrunova pjesma*, 1979.
obojeno drvo
v. 48 x d. 26,5 x 19 cm
2. *Putopisna bilješka*, 1981.
pečena zemlja
22 x 29,5 x 19,5 cm
3. *Izlet*, 1981./82.
žbuka
27 x 24,5 x 21 cm
4. *Zahvala benediktincima*, 1983.
obojeno drvo
31 x 25 x 21,5 cm
5. *Vjetar sa Sjevera*, 1987.
obojeno drvo
36 x 26 x 16 cm
6. *X. postaja Križnoga puta u Rami*, 2008.
patinirani gips (model za broncu)
100 x 70 cm
Gaj Franjevačkog samostana na Šćitu u Rami
(Bosna i Hercegovina)
7. *Na hrvatskom žalu, konac VI. stoljeća*, 2009.
drvo, lim, vosak (enkaustika)
115,5 x 165 x 6 cm
8. *Hodočašće u Svetu zemlju*, 2009.
pijesak na stiroduru
119 x 115 x 16 cm
9. *Suton u Zaljevu hrvatskih svetaca*, 2009.
bronca
76 x 63 x 49 cm
10. *Zaboravljeni kip*, 2011.
mramor
53,5 x 43,5 x 41 cm

Životopis / Kuzma Kovačić

Kuzma Kovačić rodio se u Hvaru 6. lipnja 1952. godine. Maturiravši na hvarskoj gimnaziji, upisuje studij kiparstva na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu 1971. i diplomira 1976. Započevši odmah izlagati svoje skulpture priredio je do sada, u domovini i u inozemstvu, pedesetak samostalnih izložbi. Izlagao je na više od dvjesto skupnih, mahom žiriranih, izložbi u Hrvatskoj i više puta u inozemstvu ("Tisuću godina hrvatskog kiparstva", "Suvremeno hrvatsko kiparstvo", "Osam suvremenih hrvatskih umjetnika" i druge). Djela mu se nalaze u nacionalnim galerijama i muzejima te u Vatikanu. Autor je većeg broja spomenika i sakralnih kiparskih djela, primjerice: Vratnice Hvarske katedrale (1990.), Oltar Hvarske katedrale (1993.), Oltar hrvatske domovine (Zagreb, 1994.), Kip pape Ivana Pavla II. (Selca, otok Brač, 1996.), Posljednja večera (Šćit u Rami, Bosna i Hercegovina, 2000.), Spomenik dr. Franji Tuđmanu (Škabrnja, 2001.) i drugi. Također, autor je optjecajnog kovanog novca Republike Hrvatske - kune i lipe, te više zlatnika i srebrenjaka.

Dobitnik je brojnih stručnih nagrada te nacionalnih nagrada i priznanja, kao i jednog međunarodnog priznanja. Nositelj je triju hrvatskih državnih odličja: Danica hrvatska (1994.), Danica hrvatska s likom Marka Marulića (1995.) i Red hrvatskog pletera (1999.).

Član je Glavnog odbora Matice hrvatske, Upravnog odbora Hrvatskog kulturnog vijeća, Savjeta Međunarodne kulturne manifestacije "Dani kršćanske kulture" u Splitu te Družbe "Braća hrvatskoga zmaja".

Redoviti je profesor kiparstva u trajnom zvanju na Umjetničkoj akademiji u Splitu te član Senata Splitskoga sveučilišta.

Za člana-suradnika Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti izabran je 10. svibnja 2012.

Izložba

Kažimir Hraste
Kuzma Kovačić

Zavod za znanstveni i umjetnički rad
Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Splitu
Trg braće Radića 7, Split
15. - 28. listopada 2012.

Organizatori izložbe

Zavod za znanstveni i umjetnički rad
Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Splitu
Hrvatska udruga likovnih umjetnika - Split

Kustos izložbe

Radoslav Tomić

Postav izložbe

Kažimir Hraste
Kuzma Kovačić
Radoslav Tomić

Tehnička realizacija izložbe

Hrvatska udruga likovnih umjetnika - Split

Nakladnik

Hrvatska udruga likovnih umjetnika - Split
Obala hrvatskog narodnog preporoda 24, Split

Za nakladnika

Mateo Perasović

Urednik kataloga

Radoslav Tomić

Uvod

Davorin Rudolf

Tekst

Radoslav Tomić

Lektura i korektura

Radoslav Tomić

Fotografije

Zoran Alajbeg (Kažimir Hraste)
Goran Vranić, Ante Verzotti, Kuzma Kovačić i Zoran Alajbeg
(Kuzma Kovačić)

Grafičko oblikovanje

Viktor Popović

Tisak

Grafis, Split

Naklada

600